

(Прес за РС, 8. 3. 2011)

Прије недељу дана у Сарајеву и кантонима са бошњачком већином свечано је обиљежен Дан независности БиХ. У РС и у кантонима са хрватском већином 1. март ни формално ни неформално није ни примијећен као празник. Била је то још једна прилика да се домаћа и међународна јавност освједочи да у историји БиХ нема ниједног великог догађаја који сва три народа доживљавају на једнак начин, било као датум заједничког тријумфа и поноса, било заједничке патње и страдања, него их, баш сваки, по националном кључу, раздвајао на побједнике и поражене, хероје и мученике, патриоте и издајнике, те да је на таквој култури сјећања тешко и неизвјесно градити заједничку будућност, а камоли садашњост.

Иако су и сами дали значајан допринос референдуму, ни „беиха“ Хрвати не гаје позитивну меморију на 1. март 1992. Њихова подршка независној БиХ била је више посљедица инструкције која је „дан уочи“ стигла из страначке централе ХДЗ-а из Загреба и Загребачке надбискупије, него изворног колективног увјерења Хрвата у западној Херцеговини.

Бошњачки медији су, у складу с тим, и ове године протестовали због непатриотског и антипатриотског понашања комшија, јер очигледно не схватају да је по макар какав опстанак БиХ чак и добро што се овдашњи Срби и Хрвати не присјећају шта се догодило 1. марта 1992. Када би сваке године евоцирали успомене на тај несумњиво историјски датум, Срби, сасвим сигурно, не би славили него би туговали. Са црним флором у запучку излазили би на улице и освјежавали сјећање на тај дан када су их прве комшије, уз подршку далеког иностранства, силом одвојили од браће Срба у матици Србији, са којима су у заједничкој држави живјели претходних 70 година. И више од тога, био је то датум беспримјерне увреде, понижења и разочарања за српски народ, који је земљу ослобађао од турских, аустроугарских и њемачких окупатора, а муслимане од стигме вјерске конверзије и Хрвате од стигме ендехазиске колаборације. Да не говоримо да је том приликом игнорисан резултат претходно одржаног плебисцита српског народа у БиХ о останку у заједничкој држави са Србијом и другим републикама и народима који то

желе. Затим, да је парламентарна одлука о расписивању референдума донесена 25. јануара 1992. без учешћа српских посланика и да је том приликом заобиђено уставно скупштинско тијело за националну равноправност. Коначно, да 64,31 одсто, колико се на референдуму, према званичним резултатима, изјаснило за независност, није било довољно за потребну двотрећинску већину од 66,6 одсто, те да се БиХ заправо нелегално и нелегитимно одвојила од Србије и Црне Горе.

Иако су и сами дали значајан допринос референдуму, ни „беиха“ Хрвати не гаје позитивну меморију на 1. март 1992. Њихова подршка независној БиХ била је више последица инструкције која је „дан уочи“ стигла из страначке централе ХДЗ-а из Загреба и Загребачке надбискупије, него изворног колективног увјерења Хрвата у западној Херцеговини. Али, убрзо након тога Бобан је, уз Туђманов благослов, створио хрватску републику Херцег-Босну, а у јесен 1993. отворен је муслиманско-хрватски фронт. Па је онда опет „лијепој њиховој“ затребало да прихвате Клинтон–Геншерев Вашингтонски споразум и овдашњи Хрвати су се, поново „добровољно“ нашли у заједничком ентитету са Муслиманима. Њихов страх од мајоризације далеко многобројнијих Муслимана био је компензован лажним обећањем да ће Федерација ући у конфедерацију са Хрватском. Вашингтонски споразум је без те одредбе инкорпориран у Дејтонски споразум, тако да се Хрвати читав послеријатни период, са више или мање одлучности, боре за легализацију Херцег-Босне.

Кулминацију представља национални референдум одржан крајем 2000, те проглашење Хрватске самоуправе у БиХ и напуштање Федерације, али је на то оштро реаговао ОХР а проеуропски Загреб предузео пацификацију херцеговачке дијаспоре. Зато је поводом актуелне херцегбосанске иницијативе за формирање Заједнице кантона са хрватском већином (координиране са Хрватском, Њемачком и Ватиканом), и Валентин Инцко умјесно примијетио да су се Хрвати више пута одрекли могућности да формирају свој ентитет. Референдум од 1. марта 92. био је прва и најбоља пропуштена прилика за којом сада највише жале и зато их Дан независности БиХ баш ни најмање не инспирише да се придруже Бошњацима у патриотском слављу.

Кулминацију представља национални референдум одржан крајем 2000, те проглашење Хрватске самоуправе у БиХ и напуштање Федерације, али је на то оштро реаговао ОХР а проеуропски Загреб предузео пацификацију херцеговачке дијаспоре.

Има ријетких, али оправданих изузетака који искрено славе. Слави, рецимо, Хрват Жељко Комшић, кога су бошњачки бирачи по други пут изабрали за хрватског

Дан независности - Од кога и чега?

Пише: Ненад Кеџмановић
четвртак, 10 март 2011 13:24

представника у врх БиХ. Као отјеловљење бошњачке мајоризације и живи аргумент за трећи ентитет, он је овом пригодом изјавио како „БиХ није постала држава ни 1992. ни 1995, већ је знатно прије била озбиљна држава“. БиХ можда јесте била озбиљнија у оквиру Југославије, али није била држава, него федерална јединица. А прије тога је, ваљда је и Жељко ишао у основну школу и учио историју, била окупирана те риторичка под Трећим рајхом, Црно-жутом монархијом, Османском империјом, све тамо до уназад пет вијекова.

БиХ ни данас није држава у правом смислу ријечи, јер има вањско, али не унутрашње признање, о чему свједочи и апстиненција Срба и Хрвата у прослави Дана независности. За разлику од овог типично „есдепеовског“ конструкта који би хтио да представља два па можда и три народа, а не представља ниједан, Бакир Изетбеговић је истим поводом дао реалну оцјену „да у БиХ у догледно вријеме неће бити приближени ставови у вези са 1. мартом све док, евентуално, неки други датум не буде историјски и емотивно утемељен“. На то се заиста нема шта начелно приговорити, али тешко је, бар из садашње перспективе, замислити важан политички догађај који би у догледној будућности могао емоционално, морално и психолошки да интегрише три народа у БиХ.

БиХ ни данас није држава у правом смислу ријечи, јер има вањско, али не унутрашње признање, о чему свједочи и апстиненција Срба и Хрвата у прослави Дана независности.

Изетбеговић јр. се мудро није ни упуштао у таква нагађања, али је у наставку изнио невјероватне податке. Вели да „55 одсто Срба у БиХ изражава патриотска осјећања, 80 одсто Хрвата и скоро сви Бошњаци“. Што се бошњачке популације тиче, не сумњам и без овог „скоро“. Код хрватског пучанства не вјерујем да бх. патриотизам осјећа више од 20 одсто, укључујући Жељка Комшића. Код Срба сам пак сигуран да такве сентименте нема чак ни актуелни предсједавајући Предсједништва БиХ. Ако г. Бакир заиста вјерује у наведен податке, нека иницира тројни референдум, па или да се разиђемо или да заједно славимо 1. март.